

Enligt sändlista

Beslut om ändring av skötselplan för Tullgarns naturreservat, Södertälje kommun

(3 bilagor)

BESLUT

Med stöd av 3§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. beslutar Länsstyrelsen att ändra skötselplanen för Tullgarns naturreservat, fastställd 1984-12-18 och ändrad 1991-18-16, 1996-02-12 och 2014-10-06 i följande delar:

- avsnitt 3.5 om slitage- och störningskänslighet,
- skötselområdena 55, 56, 57, 61-2b, 63 och 79 (avgränsning i bilaga 1), samt
- avsnitt 2.2.2 Friluftsanordningar (inklusive bilaga 2).

Ändringarna ersätter tidigare text och kartor som berör respektive avsnitt. De nya lydelserna för avsnitt 3.5 och för skötselområdena ska vara följande.

3.5 Slitage och störningskänslighet

Tullgarnsområdet är i sin helhet inte särskilt slitage- eller störningskänsligt. Vissa delar är dock mer känsliga för slitage eller störning – samtidigt som de kan ha stora besöksvärden. Det är därför viktigt att besökare till områden med känslig flora eller fauna, som Näset och Kasberget, kanaliseras till tydligt markerade leder, och att skyltning finns som motverkar störning av djur- eller växtliv.

Skötselområde 55 (8,3 ha)

Beskrivning: Skötselområdet består av två delområden som utgörs av trädklädda backar som ligger inom en större betesmark, skötselområde 76. Det västra delområdet är en liten åsrygg som är bevuxen av blandskog med ett stort inslag av björk. I området finns ett igenvuxet sandtag. Det östra delområdet har ett mer varierat trädskikt. Det består dels av betad barrskog med stort inslag av död ved (i södra delen), dels av betesmark med ett ganska slutet trädskikt av löv och barr. På östra sidan av området finns ett antal gamla och grova ekar samt ett par grova gamla lindar. Äldre alm som funnits i området har dött av almsjuka.

Mål: Trädklädd betesmark. I partier med hagmarksformade äldre träd ska miljön kring dem likna den som kan ha rått när de grova ekarna växte upp. De trädklädda lövdominerade partierna ska i huvudsak ha en luckig och hävdpräglad karaktär, med inslag av tydliga gläntor. Barrdominerade områden ska ha skogsbeteskaraktär men får innehålla partier med mycket död ved, även om den hindrar bete. Det före detta sandtaget bör hållas öppet, med inget eller mycket begränsat inslag av träd.

Datum
2018-02-09

Beteckning
511-48643-2017
0181-02-003

Åtgärd: Gallring av trädbeståndet på kullarna så att de lövdominerade områden får en mer öppen hagmarkskaraktär, även om inslaget av träd och buskar förblir stort. Friställning av äldre ekar samt lämpliga ersättningsträd för dem. Avverkning av trädskikt i före detta grustaget, samt eventuellt skapande av sandblottor där. Stubbfräsning av nedröjd hassel kan också vara lämpligt i anslutning till före detta åker. Röjning av igenväxningsvegetation vid behov. Bete.

Skötselområde 56 (11,6 ha)

Beskrivning: Skötselområdet är uppdelat i två delområden, dels 56a, ett parti väster om vägen som domineras av planterad granskog, men med inslag av grov asp, dels 56b, ett blandskogsområde öster om vägen, mellan vägen och vattnet. I område 56b finns partier med planterad gran insprängda i svackor mellan lövdominerade backar och hållmarker. Området innehåller även små alkärr, senvuxna ekar i anslutning till back- och hållmark samt inslag av äldre gran och tall. Den del av skötselområde 57 som legat på östra sidan vägen mot Näset ingår i skötselområde 56b enligt den nya avgränsningen.

Mål 56a: Skogsmark med inslag av grov asp.

Åtgärd: Skogsbruk med naturvårdshänsyn, grupper med grov asp sparas vid avverkning.

Mål 56b: Betad hagmark och skogsmark med karaktär av skogsbete. Området ska ha en variation mellan mer sluten skog och öppna gläntor samt större öppna betesytor. Planterad gran ska inte förekomma. Utmed vattnet ska strandängarna vara välbetade och fria från aluppslag.

Åtgärd: Restaurering till hagmark och skogsbete samt stängsling. Avverkning av planterad gran och gallring av övrig skog till skogsbeteskaraktär. Avverkning och stubbfräsning av al på havsstrandängar.

Skötselområde 57 (30,2 ha)

Beskrivning: Skötselområde 57 ges en ny indelning. Delområde 57a utgör det största delområdet och domineras av 120-årig granskog med inslag av tall och björk. Delar av området är mycket bergiga. Delområde 57b består av trädklädd före detta hagmark som delvis legat som ett brett bryn utmed skogen. Där finns flera grova ekar och gamla frukträd samt hasselbuketter som spår av den äldre markanvändningen. I delområde b ingår också en före detta åker som först granplanterats, därefter planterats med lind som ersatt granen. I delområde b finns även en parkering där det ska finnas anslutande rastplats med reservatsinformation och WC.

Mål 57a: Barrdominerad naturskog/taiga.

Åtgärd: Vid behov kan åtgärder med syfte att gynna hotade arter dock tillåtas, och äldre ekar kan frihuggas. Om det bedöms som lämpligt kan bete i skogen tillåtas.

Mål 57b: Träd- och buskbevuxen hagmark eller löväng. I området ska finnas rastplats och parkering med informationsskylt och WC.

Datum
2018-02-09

Beteckning
511-48643-2017
0181-02-003

Åtgärd: Røjning under äldre ekar så att kronorna blir fria från konkurrens. Gallring av yngre ekar så att de återstående kan utveckla hagmarkskaraktär. Gallring av buskskikt för att möjliggöra bete. I partier som inte betas bör buskskiktet röjas återkommande så att en öppen karaktär bibehålls. I lindplanteringen bör 50–90% av träden röjas bort, återstående lindar kan nyhamlas. Äldre vildaplar och hassel bör sparas. Löpande skötsel med bete eller slätter, samt återkommande hamling av lindar om hamling av träden inleds.

Parkering, rastplats och WC ska vara väl underhållna. Vid behov kan en mindre del av området i anslutning till parkeringen iordningställas som rastplats genom utställande av bord samt bänkar.

Skötselområde 58 (7,4 ha)

Beskrivning: Skötselområdet delas upp i två delområden. Delområde 58a består av äldre barrskog. Delområde 58b består av ekdominerad före detta hagmark med stort inslag av gamla träd.

Mål 58a: Barrmiljöerna ska ha naturskogsprägel men kan betas.

Mål 58b: Betad trädklädd hagmark med luckigt och varierat trädsikt samt tydlig hävdprägel.

Åtgärd 58b: Røjning och gallring för att gynna ekhagskaraktär i delområdet. Stängsling och bete. En lämplig dragning är att det ekdominerade området knyts ihop med betesmark i sydöst (befintligt skötselområde 74).

Skötselområde 61 – delområde 2b (5,1 ha)

Beskrivning: Betad ädellövskog och trädklädd hagmark uppdelad på flera åtskilda ytor. Buskskiktet är rikt på hassel med betydande inslag av blommande träd och buskar som slån och vildapel. Trädsiktet innehåller spärrgreniga äldre ekar, partier med mer slutna ädellövskaraktär och träd som vuxit upp under en senare igenväxningsfas.

Mål: Betad ädellövskog och trädklädd hagmark med luckigt och varierat trädsikt samt tydlig hävdprägel. Bevarande av äldre spärrgreniga träd samt möjligheterna till nyrekrytering av liknande träd är prioriterat. I de partier som varit mer slutna länge, och har ett trädsikt präglad av det, ska karaktären av betad lövskog bevaras.

Åtgärd: Røjning av albård utmed vattnet samt stubbfräsning. Røjning och gallring av ca 50 % av träd- och busksikt i området som helhet, men ett träd- och busksikt med varierande slutenhetsgrad ska bibehållas. Gallring av minst 30 % av vildapel och hassel, och 70 % av slånbestånd. I första hand ska røjningen ske så att gläntor vidgas och yngre hassel tas bort. Bete samt røjning av igenväxningsvegetation vid behov.

Skötselområde 63 (26,8 ha)

Beskrivning: Djurgården utgör ett av naturreservatets största sammanhängande områden med ekskog och blandlövmiljöer. Det finns inslag av vidkroniga grova

Datum
2018-02-09

Beteckning
511-48643-2017
0181-02-003

ekar som tillsammans med de andra ekmiljöerna i reservatet gör Tullgarn till en av länets viktigaste miljöer för gamla ekar. I vissa partier av objektet finns yngre högstammig ek med mindre utvecklad krona, dessa partier är präglade av att marken under 1900-talet sköts som skogsmark. I andra delar dominerar andra trädslag som björk, asp eller andra ädellövträd.

I äldre tider var Djurgården en inhägnad jaktpark – därav namnet. Numera är området en delvis restaurerad ekskog/ekhage, men för att ge de yngre och medelålders ekarna möjlighet att utvecklas mot stora, vidkroniga träd behövs ytterligare åtgärder.

Knutet till Djurgårdens gamla hålekar finns en artrik insektsfauna samt lav- och svampflora. Flera av de förekommande arterna är nationellt starkt hotade. Många av de krävande arterna är beroende av död ved.

Viktiga kulturspår i området är de gamla spärrgreniga ekarna, och de stigar och planterade lindalléer som skapats under den epok då området fungerat som park. Djurgården ingår i det statliga byggnadsminnet vid Tullgarn.

Mål: Trädklädd ekdominerad hagmark med förekomst både av partier med relativt slutet trädskikt och områden med inslag av gläntor och stora mer öppna ytor. Även om trädskiktet ska domineras av ek, bör en variation av trädslag bibehållas, och inslag av andra ädellövträd samt av hassel är viktiga. Ett visst inslag av barrträd kan tillåtas. Minst hälften av området ska vara så öppet att nya spärrgreniga hagmarksekar kan utvecklas.

Åtgärd: Gallring av trädskiktet för att åstadkomma större variation och luckighet. Efter gallringen ska ekarna i minst hälften av området stå så fritt så att de har 2–4 meters avstånd till närmsta trädkrona. Äldre hassel och andra äldre lövträd samt tallar lämnas generellt. Vid röjningen bör återskapande av siktgator samt friläggande av promenadstigar etc som kan kopplas till den äldre djurgårdsskarakteren eftersträvas. Nyplantering av lind (helst skogslind) är önskvärt utmed äldre trädrader/alléer.

Åtgärder inom förvaltningen bör planeras i samråd med Statens Fastighetsverk, och ska vara utformade så att de är förenliga med till det statliga byggnadsminnet. Tillstånd krävs för eventuella ändringar som strider mot byggnadsminnets skyddsbestämmelser.

Skötselområde 79 (4,9 ha)

Beskrivning: Kuperad hagmark med gamla grova ekar och lindar. Partier finns med slutet buskskikt av hassel. Området har relativt rik markflora.

En liten parkeringsplats finns mellan vägen som går på södra sidan området, och eckbackens sydvästsluttning. Parkeringsplatsen ligger i huvudsak i den del av Tullgarn som ligger i Södermanlands län.

Mål: Betad hagmark med ek och lind samt rik förekomst av hassel.

Åtgärd: Återkommande röjning och/eller bete för att gynna de äldre träden. Stängsling. Att återställa området till en hävdad hagmark är lämpligt, men de stora

Datum
2018-02-09

Beteckning
511-48643-2017
0181-02-003

partierna med gammal och grov hassel ska inte tas bort helt, utan slutna partier kan lämnas där hasseln är välutvecklad och där den inte konkurrerar med ekar. Kring de gamla lindarna bör miljön i huvudsak lämnas utan åtgärder, men viss röjning kan ske.

2.2.2 Friluftsanordningar

För stigar och parkeringsplatser görs följande tillägg till tidigare text:

Stigar: Sträckningen av markerade stigar inom reservatet och Tullgarns naturvårdsområde framgår av kartbilaga 2.

Parkeringsplatser: Parkeringsplatser inom reservatet och Tullgarns naturvårdsområde framgår av kartbilaga 2.

SKÄLEN FÖR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Bakgrund

Området kring Tullgarn skyddas dels i form av naturreservat och dels i form av f.d. naturvårdsområden, ett i Stockholms län och ett i Södermanlands län. Både naturreservatet och naturvårdsområdena inrättades 1984. Mindre ändringar av skötselplanen för naturreservatet har därefter beslutats 1991, 1996 och 2014. Naturvårdsområdena är enligt övergångsbestämmelser till miljöbalken numera att betrakta som naturreservat.

Området ingår i det europeiska nätverket av skyddad natur, Natura 2000, enligt EU:s art- och habitatdirektiv. Området inom Stockholms län benämns Tullgarn ost (områdesbeteckning SE0110003). För Natura 2000-området finns en bevarandeplan, senast fastställd 2016-03-08. Planen beskriver bland annat de livsmiljöer och arter som Natura 2000-området avser att skydda.

Ärendets beredning

Förslaget till ändring av skötselplanerna för naturreservatet och det f.d. naturvårdsområdet har sänts på samråd till markägaren Statens fastighetsverk och övriga sakägare.

Statens fastighetsverk lämnade ett samlat yttrande över de remitterade förslagen till nya skötselplaner för Tullgarns naturreservat och Tullgarns f.d. naturvårdsområde, med vissa synpunkter gällande skötselplanen för Tullgarns naturreservat.

Länsstyrelsen har beaktat de synpunkter som framkommit i yttrandet. När det gäller skötselområde 63, Djurgården, har Länsstyrelsen på Statens fastighetsverks anmodan även inhämtat synpunkter från Riksantikvarieämbetet, samt fört en särskild dialog med Statens fastighetsverk. De synpunkter som framförts i samband med detta har varit utgångspunkt för justering av det utsända förslaget.

I Statens fastighetsverks yttrande ingick även ett förslag om att anlägga en markerad cykelled. Ledsförslaget berör både reservatet och naturvårdsområdet, och

Datum
2018-02-09

Beteckning
511-48643-2017
0181-02-003

både de delar av Tullgarn som ligger inom Stockholms län och inom Södermanlands län. Länsstyrelsen ser positivt på förslaget, men bedömer att anläggande av en cykelled är en fråga som kräver särskild beredning med samverkan från flera parter. Förslaget har därmed inte inkluderats i detta beslut.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen anser att de föreslagna ändringarna i skötselplanen är motiverade med hänsyn till de skäl som framförs nedan. Ändringarna tillgodoser också i större utsträckning de sköselförslag som beskrivs i Natura 2000-områdets bevarandeplan.

Skötselområde 55:

Det som i tidigare skötselplan betecknas som "skogsmark" i delområde 55, utgörs av tidigare ganska öppen hagmark, där trädsiktet slutit sig. Även om det är värdefullt att behålla ett varierat trädsikt, gynnas naturvärdena mest om det öppnas upp så att större delen av delen trädklädda hagmarken får ett luckigt och mer ljusöppet trädsikt. I den östra delen av "skogen" är marken klassad som trädklädd betesmark i bevarandeplanen, och det framgår av planen att den behöver hävdas på ett sätt som gynnar de spärrgreniga gamla ekarna.

Skötselområde 56:

Området består av igenvuxen och igenplanterad betesmark som i delområde 56b fortfarande har kvar många strukturer med höga naturvärden som skulle gynnas av återupptaget bete. Återskapande av bete/skogsbetes skulle också binda samman naturmiljöerna och förstärka upplevelsevärdena i miljön mellan Skyttorp och Näset.

Skötselområde 57:

Ekarna i den östra delen av nuvarande område 57a behöver kontinuerlig skötsel av intilliggande mark för att de inte ska bli invuxna. Det mest lämpliga och hävdhistoriskt motiverade skötselsättet är att låta marken återgå till betesmark. I samband med detta bör även nuvarande område 57b ställas om till betesmark, vilket skulle möjliggöra utveckling av naturvärden där. Lindbeståndet i 57b har inte någon förekomst av skogliga kontinuitetsarter, och det skulle bidra mer till Tullgarns naturvärden om området ställs om till betesmark eller ängsmark med hamlade lindar, än att det utvecklas till någon form av lindskog.

Att definiera parkeringen och rastplatsen som ett eget skötselområde är relevant eftersom dessa ytor har en speciell skötsel, är välanvända och därmed skötselkrävande.

Skötselområde 58:

Områdets norra del innehåller värdefulla ekmiljöer som skulle gynnas av återupptaget bete.

Datum
2018-02-09

Beteckning
511-48643-2017
0181-02-003

Skötselområde 61-2b:

Området utgörs av igenvuxen trädklädd hagmark. Trädskiktet har lång kontinuitet och bitvis höga kronor som visar på att trädskiktet varit ganska tätt en längre tid, men naturvärdena gynnas ändå inte av att marken sköts som betad skogsmark. Det är lämpligare att sköta marken så att trädskiktet är luckigt och varierat med inslag av gläntor och solöppna partier, i kombination med fortsatt bete. Äldre ekar behöver friställas. Denna skötsel är också mer förenlig med att marken är klassad som trädklädd betesmark (9070) i bevarandeplanen.

Skötselområde 63:

Området har över tiden fungerat som kohage, därefter som djurhägn och jaktmark. Under 1800–1900-talet har det etablerats ett ganska slutet trädsikt som idag domineras av ek. Om området ska kunna utveckla nya träd med samma höga naturvärden som de gamla ekar som finns vid Tullgarn, behöver trädsiktet glesas ut och bli mer luckigt. Det skulle också vara i linje med rekommendationerna i Tullgarns bevarandeplan där området till större del klassats som trädklädd betesmark (9070).

Skötselområde 79:

Områdets främsta värden är knutna till de gamla lövträden. Ekarna missgynnas kraftigt av den långt gångna igenväxningen. Området är klassat som trädklädd betesmark (9070) enligt bevarandeplanen för Tullgarn.

Avsnittet om friluftsliv:

De tillagda förslagen på stigar är viktiga för att besökare ska kunna nå besöksintressanta delar av området, och är inte i konflikt med bevarande av naturvärden.

UPPLYSNING

Ändringar av skötselplanen för Tullgarns naturreservat behandlas i ett eget ärende, dnr 511-48644-2017.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 3.

Beslut i detta ärende har fattats och godkänts digitalt av stf naturvårdschef Björn Carlberg med miljöhandläggare Elin Deremar som föredragande.

Bilagor

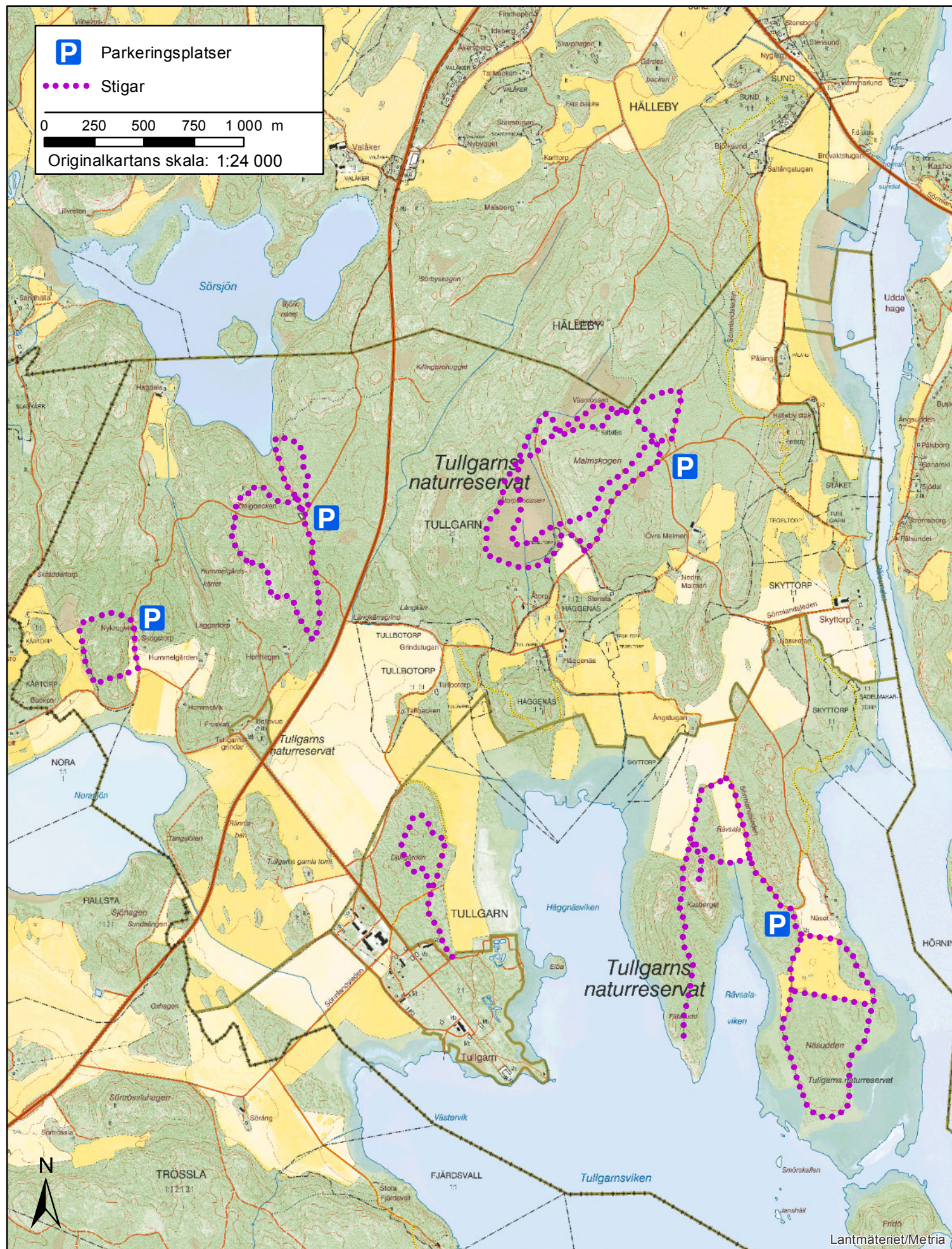
1. Karta över aktuella skötselområden
2. Karta över markerade stigar i naturreservatet och naturvårdsområdet
3. Hur man överklagar

Datum
2018-02-09

Beteckning
511-48643-2017
0181-02-003

Sändlista

Sändlistan är borttagen i denna version
eftersom den innehåller personuppgifter.

Hur man överklagar hos regeringen, Miljö- och energidepartementet

Var ska beslutet överklagas

Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas till **regeringen, Miljö- och energidepartementet**.

Hur man utformar sitt överklagande m.m.

I skrivelsen ska du

- tala om vilket beslut du överklagar, t.ex. genom att ange ärendets nummer (diarienumret)
- redogöra för hur du anser att beslutet ska ändras.

Du bör också redogöra för varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Du kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt dig.

Behöver du veta mer om hur du ska gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.

Övriga handlingar

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din ståndpunkt, så bör du skicka med det.

Var inlämnas överklagandet

Din skrivelse ska inlämnas/skickas **till Länsstyrelsen** och inte till regeringen, Miljö- och energidepartementet.

Tid för överklagande

Länsstyrelsen måste ha fått din skrivelse **inom tre veckor** från den dagen **du fick del av beslutet**, annars kan ditt överklagande inte tas upp.

Underteckna överklagandet

Din skrivelse ska undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress och telefonnummer.